

Földes Ferenc Gimnázium

Miskolc

**Komplex humán ismeretek 9. évfolyam NYEK- AJTP helyi
tanterve:**

a 2020-as kerettanterv alapján

A bevezetés tanéve: 2020/2021-es tanév

A bevezetés évfolyama: 9. évfolyam

Komplex humán ismeretek

A komplex humán ismeretek tantárgy a történelem alapvető korszakainak áttekintésével olyan szintre hozza a tanuló múltismeretét, melyre ráépíthető a gimnáziumi történelemtantárgy. Az események közül a legmeghatározóbbakat emeli ki, középpontba a magyar történelmet állítja; nagy hangsúlyt helyez a történelem folyamatszerűségének, a sokoldalú összefüggéseknek a bemutatására. A korszerű történelemszemléletnek megfelelően törekszik arra, hogy az adott korszakot a tanuló minél nagyobb teljességben lássa. Az életmódtörténet, az irodalom-, zene- és képzőművészet-történet néhány kiemelkedő alkotása kapcsolódik egy-egy történelmi korhoz, esetenként ez áll a középpontban.

A tantárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló ismerje meg szűkebb környezete történelmi és kulturális értékeit. Segíti, hogy megismerkedjen a történelmi múlt minél többféle forrásával, azok feldolgozásának módszereivel. Törekszik arra, hogy a tanuló ismerje föl, hogy múlt-jelen-jövő egymástól elválaszthatatlanok. Alapot ad a tudatos közéleti részvételhez, erősíti a nemzethez tartozás tudatát, a demokrácia értékeinek tiszteletben tartását.

A tantárgy tanításának célja, hogy kialakuljon, illetve erősödjön a tanuló értéktudata. Jeles történelmi személyek példáján keresztül fejlődjen erkölcsi érzéke, felelősségtudata, igazságérzete. Fejlődjen a tanulóban az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a nemzet, Európa múltjának, jelenének ismerete, értékeinek tisztelete. Alakuljon ki benne kötődés, nemzettudat, a nemzetért való felelősség és tenni akarás igénye. Fejlődjen az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részkapessége az aktív részvételre építő tanítás- és tanulásszervező eljárásokkal (pl. együttműködés képessége, konfliktuskezelés). Fejlődjen önmegismerése, önkontrollja, vita- és együttműködési készsége, kialakuljon önállósága.

Tudatosodjon a tanulóban a család – történelmi koroktól független – értéke, szerepe a társadalomban. Alakuljon ki szociális érzékenysége, fejlődjen konfliktuskezelése, együttműködési képessége, önértékelési képessége.

A tanulóknak látnia kell, hogy korunk egyik globális problémája környezetünk, a Föld tönkretétele. A fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekek kapcsolatának felismerését, az egyén felelősségének tudatát kell elősegíteni, fejleszteni, a környezetkímélő magatartást kell kialakítani a tanulóban.

Az egyes tematikai egységek tartalmaiból a helyi sajátosságok alapján kell kiválasztani azokat a területeket, amelyek feldolgozása révén a kitűzött célok a leghatékonyabban megvalósíthatóak.

A 9. évfolyamon a komplex humán ismeretek tantárgy kerettantervben javasolt alapóraszám: 68 óra.

A 9. évfolyamon a komplex humán ismeretek tantárgy összes óraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	Helyi tanterv
Történelemtudomány és művészetek	6	6
Ókor	4	6
Középkor	15	16
A polgári átalakulás kora	5	6
A polgári átalakulás folyamata Magyarországon	15	16
A modern világ születése	7	8
A XX. század történelmének fő eseményei, ellentmondásai	10	10
Szabadon felhasználható órakeret	6	-
Hely- és iskolatörténet		4
Összes óraszám:	68	72

Tematikai egység	1. Történelemtudomány és művészetek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Mi a történelem? A történelem forrásai. Történelmi korszakok. Művészeti ágak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A fogalomismeret, -használat pontosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
A történelemtudomány tárgya, íratlan és írott források, a forráselemzés szempontjai. Régészet, zászlótan, címertan, éremtan, esetleg egyéb segédtudományok. Időszámítások, évszázad, évezred, a nagy történelmi korszakok. A művészetek születése, alkotó- és előadóművészetek, korstílusok, stílusirányzatok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történelmi forrás, segédtudomány, időszámítás, őskor, ókor, középkor, újkor, modern kor, korstílus, stílusirányzat.
--------------------------------	---

Tematikai egység	2. Ókor	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek az ókorról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Gazdaság–társadalom–állam: államformák, politikai berendezkedések az ókorban. Többistenhit, egyistenhit, példák a legjellemzőbb mítosztípusokra, összehasonlításuk. A Biblia. A sumér, az egyiptomi írás, a betűírás. A világ hét csodája.</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társadalom, civilizáció, állam, városállam, birodalom, öntözéses földművelés, rabszolgaság, fáraó, mítosz, többistenhit, egyistenhit, királyság, köztársaság, demokrácia, kereszténység, Biblia, Ószövetség, Újszövetség, betűírás.
--------------------------------	---

Tematikai egység	3. Középkor	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek a középkorról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A kereszténység szerepe a középkori ember világképében, nyugati és keleti egyház, egyházi hierarchia, szerzetesrendek. Faluszerkezet, gazdálkodási eszközök és módszerek, a középkori város képe, önkormányzat, céhek. A lovag, lovagi tornák, a lovagi eszmény, lovagi költészet. A magyarság eredetének kérdései. Géza és Szent István, Szent László és Könyves Kálmán, IV. Béla. Az Anjouk, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi Mátyás, az ország három részre szakadása. Román, gótikus, reneszánsz stílus. Első szövegemlékeink, részletek a Margit-legendából, Janus Pannonius egy verse.</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Céh, pápa, püspök, szerzetes, szerzetesrend, nyugati és keleti egyház, legenda, román stílus, gótika, reneszánsz, kalandozás, államalapítás, vármegye, tized, Árpád-kor, tatárjárás, második államalapítás, oszmán-török, végvár.
------------------------------------	---

Tematikai egység	4. A polgári átalakulás kora	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Alapismeretek a nagy földrajzi felfedezésekről, a francia polgári forradalomról, az USA függetlenségi háborújáról, a kapitalizmus gazdaságáról, a polgári társadalomról és államról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Előzmények, a legjelentősebb felfedezőutak, gazdasági-társadalmi-politikai következmények. A francia polgári forradalom és az amerikai függetlenségi háború – célok és eredmények. Európai munkamegosztás és következményei. Manufaktúrák, gyárak, polgárság, munkásság. A polgári demokrácia jellemzői, változatai. I. és II. ipari forradalom – folyamata, a legjelentősebb találmányok, társadalmi következmények. Reformáció, barokk, klasszicizmus és romantika.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földrajzi felfedezés, gyarmatosítás, polgárháború, függetlenségi háború, munkás, tőkés, manufaktúra, gyár, ipari forradalom, reformáció, ellenreformáció, katolikus, evangélikus, református, barokk, klasszicizmus, romantika.
------------------------------------	---

Tematikai egység	5. A polgári átalakulás folyamata Magyarországon	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A három részre szakadt Magyarország, a török kiűzése, Rákóczi szabadságharca, Magyarország a Habsburg Birodalomban.</p> <p>A reformkor: a „haza és haladás” programja – Széchenyi és Kossuth, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc – célok és eredmények.</p> <p>A dualista államszerkezet – előnyök és hátrányok.</p> <p>Zrínyi Miklós: Az török áfium... - részletek, a nyelvújítás, Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi egy-egy közéleti témájú verse, Jókai: A kőszívű ember fiai – részletek</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Királyi Magyarország, Török Hódoltság, Erdélyi Fejedelemség, reformkor, liberalizmus, nacionalizmus, jobbágyfelszabadítás, közteherviselés, sajtószabadság, nemzetiség, szabadságharc, kiegyezés, dualizmus.</p>
------------------------------------	---

Tematikai egység	6. A modern világ születése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Alapismeretek az I. világháborúról és következményeiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Gazdaság és társadalom változásai a XIX. század végén.</p> <p>A két szövetségi rendszer, az első világháború legjelentősebb frontjai, a Párizs környéki békék, a trianoni békediktátum.</p> <p>Realizmus, naturalizmus. Impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió.</p> <p>Ady és Móricz egy-egy műve, a Nyugat, a nagybányai iskola, Csontváry, Bartók Béla valamely műve.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>A világ „felosztása”, antant, központi hatalmak, állóháború, háborús front, békediktátum, realizmus, naturalizmus, impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió.</p>
------------------------------------	---

Tematikai egység	7. A XX. század történelmének fő eseményei, ellentmondásai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapismeretek az általános iskolából.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyi tudás biztosabbá tétele. A fogalomhasználat, a rendszerező képesség, a komplex látásmód fejlesztése. Az ismeretszerzési lehetőségek körének bővítése, használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió és a náci Németország – az eszmék és a politikai berendezkedések hasonlóságai és különbségei.</p> <p>A II. világháború előzményei, szövetségi rendszerek, célok, néhány nevezetes ütközet, a háború lezárása.</p> <p>A hidegháború.</p> <p>A Szovjetunió és a keleti tömb összeomlása.</p> <p>Őszirozsás forradalom, Tanácsköztársaság, a Horthy-korszak, Magyarország a világháborúban, a szovjet megszállás, a Rákosi-korszak, a Kádár-korszak és összeomlása.</p> <p>Az avantgard: kubizmus, expresszionizmus, dada, szürrealizmus, konstruktivizmus.</p> <p>A jelenkor néhány problémája a világban és Magyarországon.</p> <p>PI. fenntartható fejlődés, demográfiai problémák, „civilizációk harca”, szegénység, szegregáció stb.</p> <p>A XX. század, a jelenkor eseményeinek, problémáinak megjelenése a művészetekben.</p> <p>PI. József Attila, Radnóti Miklós, Örkény István, Sütő András egy-egy műve.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Szocializmus, kommunizmus, bolsevik, nácizmus, totális diktatúra, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, holokauszt, kétpólusú világ, hidegháború, rendszerváltozás, avantgard, globalizáció, terrorizmus, környezetszennyezés, környezetvédelem, ökológiai lábnyom, fenntartható fejlődés.</p>
--------------------------------	--

Tematikai egység	8. Hely- és iskolatörténet	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. Címer, zászló, pecsét elemzése értelmezése / készítése önállóan vagy társakkal.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	falu / község / város. évszázad, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.
--------------------------------	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képpel illusztrált, írott összefoglaló /digitális bemutató készítése Miskolcra / lakóhelyről.
- „Történelmi” séta Miskolc központjában – ehhez kapcsolódó játékos feladatok megoldása.
- Látogatás az iskolamúzeumban.

Összes óraszám:	68 óra
------------------------	---------------

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>A tanultak áttekintésével biztosabbá válik a tanulók tárgyi tudása, különösen fogalomhasználata elsősorban történelemből, de irodalom-, zene- és művészettörténetből is. Fejlődik rendszerező képességük. Jobban meglátják az összefüggéseket az élet, az emberi társadalom különböző területei között. Megerősödik bennük, hogy múlt-jelen-jövő egymásra épülnek, és az is, hogy a politikai-történelmi események meghatározzák az egyéni sorsokat. Fejlődik információszerzési képességük, különböző forrásokból képesek kiválogatni a számukra szükséges információkat.</p> <p>A tanév elején kevesebb tudással rendelkező tanulók a tanév végére pótolják hiányosságait, elérik a képességeiknek megfelelő szintet, ennek megfelelően nem okoz majd nekik gondot a felsőbb évfolyamok követelményeinek teljesítése.</p> <p>Az év elején is jól teljesítő tanulók tudása elmélyültebbé, többértévé válik.</p>
--	---